

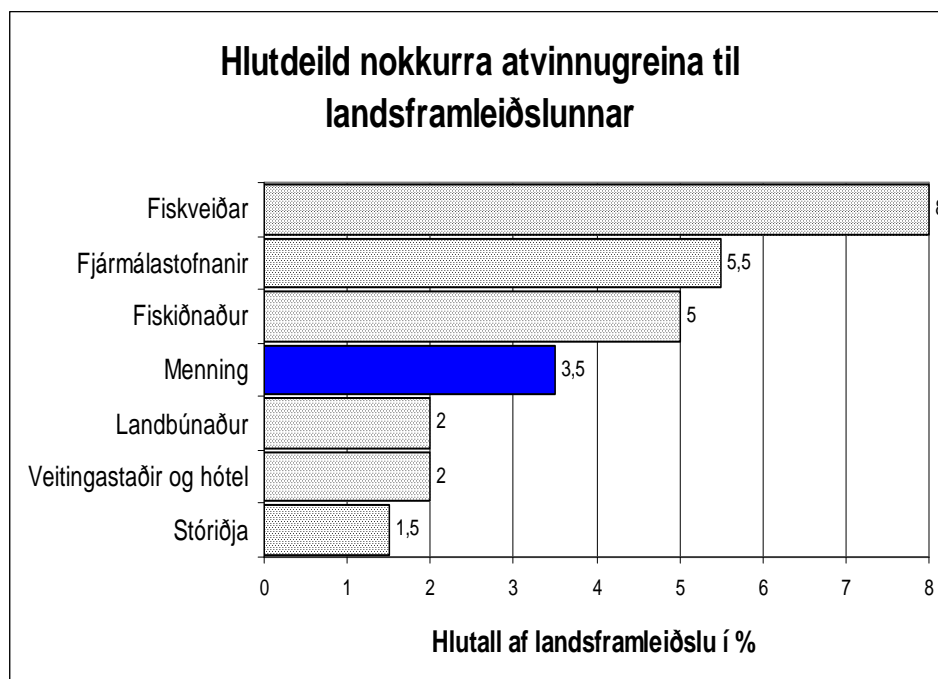
Erindi á fundi á Selfossi 11. maí 2002

Ágúst Einarsson

Menning sem atvinnugrein

Góðir áheyrendur

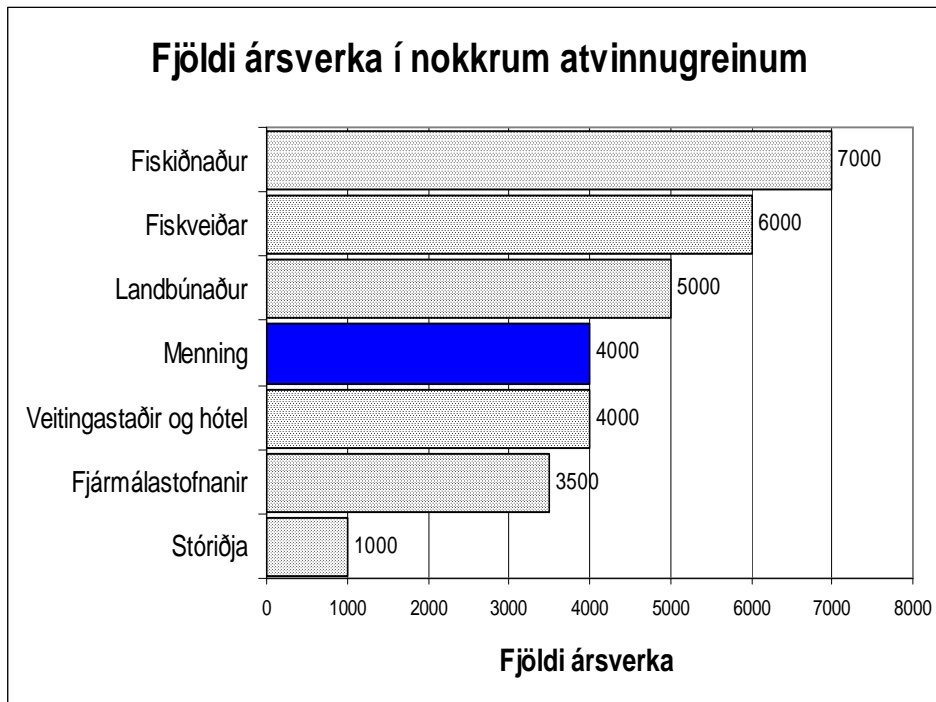
Við þekkjum fiskveiðar, landbúnað og margar fleiri atvinnugreinar og höldum oft að við lifum á því. En er það svo? Við lifum ekki á einni atvinnugrein og ekki tveimur heldur mörgun og menningin er stór og mikil atvinnugrein héraendis í samanburði við aðrar atvinnugreinar. Við mælum þetta í hlutdeild í landsframleiðslu en landsframleiðsla er verðmætasköpunin í hagkerfinu og þið leggið öll til hennar með vinnu ykkar. Þetta er það sama og þjóðartekjur eða þjóðarframleiðsla, allt nær sami hluturinn, hreinlega þau verðmæti sem þjóðin býr til á einu ári og stjórnámálamennirnir eru alltaf að tala um.

Glæra 1 og ræða

Við sjáum hér hversu stóran skerf menningin er að leggja í þjóðarþúið en til menningar teljast eftirfarandi níu flokkar samkvæmt alþjóðlegum stöðlum, þ.e. menjar, prentað efni og bókmenntir, tónlist, leiklist og tengdar listgreinar, hljóðvarp, sjónvarp, félagsleg og menningarleg starfsemi, íþróttir og útivist og málefni umhverfis og náttúru

Það vinna þúsundir manna manna á þessum sviðum og við vitum ekki af því. Hérna sjáum við nokkurn veginn hvað mikið vinnuafli er bundið menningu í samanburði við nokkrar atvinnugreinar.

Glæra 2 og ræða.

Enn og aftur kemur menningin á óvart. Við ættum að skoða hvað svæði eins og Árborg geti í þessu og það er margt.

Þið hafið heyrt um menningartengda ferðapjónustu. Meðaltal framlags ferðapjónustu til landsframleiðslunnar er 10% í heiminum en við erum rúmlega 6% hér. Við erum þannig langt fyrir neðan meðaltal. Það eru mörg ríki þar sem þetta hlutfall er yfir 50%, þ.e. meira en helmingur þjóðartekna kemur úr ferðapjónustu. Biskupstungur eru hugsanlega eini staðurinn á landinu þar sem þetta ætti við. Það væri gaman að skoða það einhvern tímann.

- Hóparnir fjórir í ferðaþjónustu
- Breska ferðaskrifstofan á Selfossi
- Sveitarfélög leggja meira til menningarmála en ríkisvaldið
- Evrópskar stuðningsaðgerðir við menningu og listir
- Menningarleg ferðaþjónustu á sviði vísinda
- Nýta rafrænar áskriftir

3

Glæra 3 og skýra

Það eru til margs konar ferðamenn og þeim er oft skipt í 4 hópa. Í fyrsta lagi er um skipulagðan hóp er að ræða. Þetta eru hópferðir sem mörg ykkar hafið farið í. Það eru í öðru lagi einstaklingsferðir. Það eru einn eða kannski tveir ferðamenn, en algengt er að tveir ferðist saman.

Þriðji hópurinn er könnunarferðamenn. Með því er átt við þá sem eru að kanna ókunnuga stigu og eru að skoða sérstaka hluti í náttúrunni. Þetta eru ferðamenn á eigin vegum. Þeir fara í ferðalög til að kynnast aðstæðum á einhverjum stað. Í fjórða lagi eru nokkurs konar innfæddir ferðamenn. Hér er átt við þá einstaklinga sem ferðast oft langt frá sínum uppruna og fjölskyldu og búa með innfæddum um lengri eða

skemmri tíma. Við getum sagt að þeir fljóti um í nýju umhverfi, en þetta eru vitaskuld ferðamenn.

Árborg á að einblína á seinni hópana tvo og hér er ég að sýna ykkur aðferðafræði innan ferðamálahagfræði en þekking og vísindaleg vinnubrögð skipta öllu máli. Í nútímanum fer enginn langt á brjóstvitinu. Málið snýst um að búa til skilyrði og vinna skipulega en ekki endilega verja miklu opinberu fé í þetta.

Ég þekki til breskrar ferðaskrifstofu sem er með bækistöð hér á Selfossi yfir sumarið. Þeir taka á móti sínum ferðamönnum, láta þá gista hér, keyra þá hringinn í kringum landið og heimsækja Reykjavík í aðeins einn dag. Þetta eru Bretar og þeir kunna sinn bísness og sumir þeirra, t.d. leiðsögumennirnir búa héraðs þótt þeir séu breskir.

Sveitarfélög leggja meira til menningarmála en ríkisvaldið og eða um 60% en ríkið aðeins 40%. Af þessari staðreynd vita fáir og sést á þessu að sveitarfélög eru mikilvægur aðili í því að gera menninguna að enn stærri atvinnugrein. Menning er miklu fleira en listir.

Í Evrópu eru sveitarfélög og opinberir aðilar að hrinda í framkvæmd stuðningi við menningu og listir og byggja m.a á eftirtöldum þáttum: Óbein aðstoð, svo sem breytingar á skattalögum, tæknileg aðstoð og greiðslur fyrir höfundarétt.

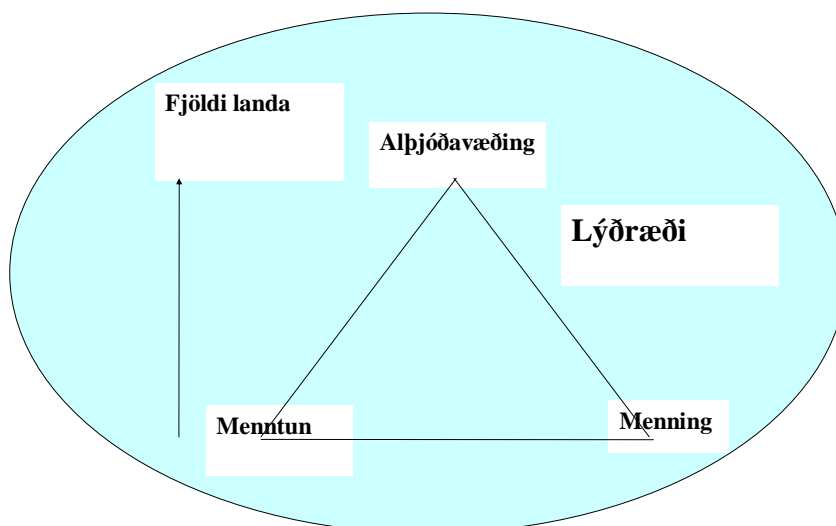
Bein framlög eru nú í meira mæli en áður byggð á samkeppni.

Stuðningsáætlanir við greinar sem byggja á nýrri tækni. Stuðningur opinberra stofnana í ýmsum löndum er í vaxandi mæli bundinn stefnu stjórnvalda í byggða- og félagsmálum

Þessi atriði getum við fellt miklu betur inn í okkar samfélag og okkar menningarstefnu, líka innan sveitarfélaga.

Árborg getur orðið svæðið á Íslandi sem verður þekkt fyrir menningarlega ferðþjónustu á sviði vísinda. Hvað er nú það? Vísindaferðir og ráðstefnur eru mikilvægur þáttur í ferðþjónustu og fæst af því er hér. Það eru umtalsverð ferðalög og dvöl vísindamanna við rannsóknir í heiminum. Nú ber svo til að bókasöfn og vísindatímarit eru í vaxandi mæli að færast á Netið. Þannig er Landsbókasafn Íslands-Háskólabókasafn, þetta sem við köllum Þjóðarbókhöðuna í daglegu máli, með rafrænar áskriftir að yfir 7.000 tímaritum sem þið getið lesið í tölvunni ykkar hér á Selfossi. Það er ekkert sem mælir á móti því að hingað væri gott að koma og vinna við rannsóknir með góðum tengingum og þjónustu við bókasafnið. Ferðalög vísindamanna gefa mikið í aðra hönd víða um heim og hér er sögulegt landfræðilegt svæði, stutt frá öllum og kjöraðastaða fyrir slíkar rannsóknir. Þetta er dæmi um eitthvað sem ég veit ekki til að hefur verið velt upp hérlendis og einhvern tímann verður einhver fyrstur til að markaðssetja þetta, hvort sem það er sveitarfélag eða aðrir.

Það er mikilvægt að hugsa í alþjóðlegu samhengi, ekki hvað síst þegar verið er að ræða um meningu. Þetta er allt hluti af heilstæðri hugsun og hér erum við að tala um hugmyndafræði okkar jafnaðarmanna. Þið þekkið ef til vill samhengið sem við köllum gullna þríhyrninginn og Össur mun fjalla hér um þar sem við tengjum saman menntun velferð og efnahag sem heilstæða stefnu fyrir framþróun íslenskrar þjóðar. Þessa hugmynd er hægt að þróa frekar og ég vil bregða upp mynd sem sýnir samhengið á alþjóðavettvangi.

4

Glæra 4 á og skýra

Ég tel að hugtökin 3, menntun, menning og alþjóðavæðingu, myndi þríhyrning sem er umvafinn lýðræðislegu skipulagi. Menntun er ekki aðeins lykillinn að lífskjörum framtíðarinnar í nýju hagkerfi upplýsingasamfélagsins heldur er hún forsenda fyrir þekkingu á

menningu sífelld fleiri þjóða sem alþjóðavæðingin krefst að við kunnum skil á.

Alþjóðavæðingin með meiri samskiptum, verslun og menningarlegri deiglu felur ekki aðeins í sér árekstra menningarheima heldur er mikilvægt ferli til að takast á við sameiginleg vandamál eins og umhverfisvanda, fólksfjölgun og fátækt. Lýðræðisskipulagið tel ég vera forsendu fyrir slíku.

Menning á að ná til allra alltaf. Fólk má ekki lokast inni og hafa ekki aðgang að menningu. Þetta er sama viðhorfið og þegar við segjum að allir eigi að fá aðgang að menntun eða velferð eða að réttlátum skerf af efnahagslegum gæðum. Þetta er hin sósíaldemókratíska hugsjón okkar í Samfylkingunni. Þessi viðhorf gefur framboði ykkar hér vægi, þ.e. að geta litið á verkefni úr frá hugmyndafræðilegum grunni, hugmyndafræðilegum grunni samhjálpur og jafnrétti. Annars væruð þið tæknihyggjufólk og þá skipti í reynd engu sérstöku máli hvort ykkar listi væri kosinn frekar en einhver annar. Þetta væri þá aðeins spurning um hvaða fólk sé í framboði en stjórnsmál, líka sveitastjórnarmál, félagar, eru meira. Þau eru það að tilheyra sameiginlegri hugmyndafræðilegri heild .

Okkar hugmyndafræði sýnir að menning er öflug atvinnugrein sem skapar mikll verðmæti, beint og óbeint, og mörg tækifæri bíða til að

fegra mannlífið og við í Samfylkingunni erum fær um að sjá þetta í alþjóðlegu samhengi.

Árborg á að vera fyrsta sveitarfélagið á Íslandi sem ekki aðeins sér sig sem mikilvægan stað í íslensku samfélagi heldur skilgreinir sig sem alþjóðlegt sveitarfélag sem hefur hlutverki að gegna í hinu alþjóðlega umhverfi.

Hugsið 1000 ár til baka þegar forfeður ykkar hér voru hluti af heimsmynd Evrópu. Fólkið í nágrannalöndunum vissi um Odda og það vissi um Skálholt.

Þið eigið að hugsa á sama hátt hér í Árborg og forfeður ykkar gerðu fyrir eitt þúsund árum.

Þakka ykkur fyrir